

מה יברך יהודי שראה פיל בחלום?

מאת עפרי אילני

Da:
Haaretz
30/1/2007

Ritaglio 009

פרויקט השאלות והתשובות של אוניברסיטת בר אילן - מהמאגרים, maagar, raccolta הממוחשבים הגדולים בעולם של ספרות תורנית - עלה החודש לרשת, בגרסה בתשלום

האם תיבת נח שטה גם בשבת? מה דינה של חיטה שנמצאה בה צואת
sterco עכברים? מה יעשו המתפללים בעיירה שרעש אדמה הרס את
בית הכנסת שלה? מה אמור לברך יהודי שראה פיל בחלום? האם אדם
שאשתו נספתה בשריפה באוטובוס רשאי להתחתן עם אחותה? והאם
אשה המאושפזת בבית חולים רשאית לשמוע את ההבדלה בטלפון? אלו
הן אחדות מכ-80 אלף שאלות המופיעות בפרויקט השו"ת (שאלות
ותשובות) של אוניברסיטת בר אילן - מהמאגרים הממוחשבים הגדולים
בעולם של ספרות תורנית. אחרי כ-15 שנה שבהן היה המאגר זמין
בתקליטור disco ottico, CD בלבד, הוא עלה החודש בגרסה מקוונת
line on בתשלום, באתר www.responsa.co.il.

במציאות היום-יומית המשתנה עולות אין-ספור שאלות הנוגעות לקיום
המצוות במצבים מיגוונים con molte possibilita di scelta שלעתים קרובות אין להן מענה מפורש בטקסטים ההלכתיים. לאורך
הדורות נהגו יהודים לשלוח שאלות כאלה לרבנים ידועים, שחיו לעתים
רחוק ממקום מושבו של השואל. רבים מהפוסקים קיבצו את השאלות
בספרים, שהפכו בעצמם למקור מוסמך qualificato לפוסקים
שאחריהם.

קריאת הבעיות וההתלבטויות posizioni imbarazzanti שבהן נתקלו
השואלים מספקת הצצה אל עולמם המשתנה של יהודים בתקופות

33 שונות ובחלקים שונים של העולם. זוהי גם אחת הצורות שבהן
 34 השתמרה והתעדכנה השפה העברית לאורך הדורות. לפי ההערכות,
 35 התפרסמו במשך השנים לפחות 8,000 ספרי שו"ת שונים, ובהם מאות
 36 אלפי פסיקות - מהשו"ת של רב האי הגאון בישיבת פומבדיתא בבבל
 37 מהמאה העשירית לספירה, ועד "יביע אומר" - ספר השו"ת של הרב
 38 עובדיה יוסף. מכיוון שהסמכות הרבנית אינה מבוססת על היררכיה,
 39 פוסקים שונים מחזיקים בעמדות שונות וקובעים הלכות מגוונות בכל
 40 נושא ונושא.
 41
 42 כבר לפני כמה עשורים, כשטכנולוגיית איחזור הנתונים הממוחשב
 43 היתה עדיין **pannolino** **ביתוליה**, יזמו כמה חוקרי יהדות בישראל את
 44 הרעיון ליצור מאגר ממוחשב של ספרי שאלות ותשובות ושל ספרי
 45 הלכה נוספים. ב-1963 החל הפרויקט **בחסות sponsorizzazione**
 46 מכון ויצמן למדע, ואחר כך הועבר לאוניברסיטת בר אילן.
 47
 48 **ממשק החיפוש gestione della ricerca** התקדם עם טכנולוגיות
 49 המיחשוב: בשנות ה-60 וה-70 הופעלה התוכנה על מחשבי **מינפריים**
 50 **mainframe** ענקיים, ובשנות ה-80 היא היתה זמינה גם במסופים
 51 באוניברסיטת בר אילן. ב-1992 הועלה המאגר לתקליטור, ומאז הוא
 52 מופץ בגרסאות מתעדכנות. כיום המאגר אינו כולל רק ספרי שו"ת,
 53 אלא גם יצירות מכלל הספרות התורנית - המקרא, המשנה, התלמוד,
 54 הזוהר, הרמב"ם, שולחן ערוך ועוד.
 55
 56 תקליטור המאגר נמכר עד כה במחיר גבוה של 2,500 שקלים. לדברי
 57 דובר אוניברסיטת בר אילן, הגרסה המקוונת נועדה להפוך את המידע
 58 לזמין יותר. עם זאת, המחיר למשתמשים פרטיים גבוה למדי: 97
 59 שקלים למנוי חודשי ו-529 שקלים למנוי שנתי. גבי קינן, מנכ"ל
 60 החברה המסחרית של אוניברסיטת בר אילן, מדגיש את יתרונות
 61 טכנולוגיית איחזור המידע של הפרויקט, ואת **ההגהה correzione**
 62 האקדמית **הקפדנית puntigliosa** שהושקעה בו במשך השנים.
 63
 64 בינתיים מניות על השירות אוניברסיטאות בארץ ובעולם, וכן דיינים,
 65 מוסדות רבניים ובתי המשפט. גולשים פרטיים שידם אינה משגת
 66 לרכוש מנוי, יכולים להיעזר במאגרים נרחבים של ספרות תורנית
 67 המוצעים ברשת ללא תשלום - גם אם אינם נרחבים ומדויקים כמו
 68 פרויקט השו"ת. הבולט שבהם הוא האתר www.hebrewbooks.org,
 69 מעין פרויקט גוטנברג יהודי הפועל מברוקלין, ומאפשר להוריד
 70 בשלמות 11 אלף ספרים. פרויקט אחר הוא "דעת", הכולל כ-400 אלף
 71 מאמרים וחיבורים בתחומים יהודיים שונים (www.daat.ac.il).
 72
 73 האינטרנט נהפך בשנים האחרונות **למדיום medium** שבו הרבנים
 74 מתכתבים עם הקהילה, בעיקר בחוגי הציונות הדתית. **פורטלים**
 75 **portale** דתיים כמו www.kipa.co.il ו-www.moreshet.co.il
 76 כוללים מדורי "שאל את הרב", שאליהם נשלחות אלפי שאלות בחודש.
 77 רבנים אחדים משיבים גם לשאלות הנשלחות באמצעות SMS.
 78 האנונימיות שמאפשר המדיום פותחת פתח למספר גדול במיוחד של
 79 שאלות בנושאי צניעות - בעיקר איסור נגיעה ושפיכת זרע לשווא -
 80 שבמקרים רבים השואלים לא היו מעזים לשאול את הרב פנים אל
 81 פנים, ואפילו לא במכתב, שקל יותר לזהות את מקורו.
 82
 83 לדברי מנהל האתר "דעת", פרופ' יהודה אייזנברג, המדיום הדיגיטלי

84 גורם בתקופה האחרונה לשינוי של ממש ביחסים בין רבנים לבין
 85 קהילותיהם. "המבנה המסורתי של ספרות ההלכה הוא של דיאלוג בעל
 86 פה", הוא מסביר. "משום כך גם התורה שבעל פה לא הועלתה על
 87 הכתב במשך תקופה ארוכה. אבל היום הטקסטים ההלכתיים כל כך
 88 זמינים, שאנשים יכולים לקרוא בטקסט ולמצוא בעצמם פתרונות
 89 לשאלות שעולות".
 90
 91 לדברי פרופ' אייזנברג, לא כל הרבנים מרוצים מהמפנה הדמוקרטי
 92 שיצרה מהפכת המידע. "באותה מידה שרופאים לא אוהבים שאנשים
 93 מחפשים באינטרנט ומערערים **mearer, appellante in giudizio** על
 94 בדיקות וטיפולים שהם נותנים, גם הרבנים לא אוהבים את זה. הם
 95 אומרים שספרי ההלכה כתובים לפעמים בצורה לא ברורה, ואנשים לא
 96 יכולים לקבוע לעצמם רק מקריאה. זה כמו שבית משפט לא יפעיל
 97 מערכת חוקים באופן אוטומטי, על סמך פסיקות קודמות. צריך את העין
 98 האנושית כדי שתשקלל את כל הנתונים".

Corso di lingua ebraica del sito www.torah.it

Lettura dei giornali - livello avanzato

La lettura, la traduzione e i commenti in audio mp3 sono
liberamente disponibili sul sito.